

Sundbyberg 2023-12-15

Diarienummer: S2023/02799

Vår referens:

Annica Nilsson

annica.nilsson@funktionsratt.se

Mottagare:

Socialdepartementet,

Socialförsäkringsenheten

s.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia:

eva.seppala@regeringskansliet.se

s.sf@regeringskansliet.se

Remissvar: Promemoria Utfasning av ersättning för höga sjuklönekostnader

Funktionsrätt Sverige

Funktionsrätt Sverige är en samarbetsorganisation för 52 funktionsrättsförbund som tillsammans representerar drygt 400 000 medlemmar. Vårt arbete grundar sig på mänskliga rättigheter när vi driver medlemmarnas funktionsrätt - rätten att fungera i samhällslivets alla delar på lika villkor. Vårt mål är ett samhälle för alla.

Sedan 2009 är FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning gällande i Sverige. Artikel 27 handlar om rätten till arbete för personer med funktionsnedsättning på lika villkor som för andra.

Sammanfattning

Funktionsrätt Sverige avstyrker förslaget om att ersättningen till arbetsgivare för höga sjuklönekostnader ska tas bort.

Förslaget riskerar att ytterligare försämra möjligheterna på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning eller kroniskt sjukdom - en målgrupp med redan kanske mest utmaningar på arbetsmarknaden - i en tid då rekordhög brist på arbetskraft råder. Regeringen borde stärka möjligheterna för personer med funktionsnedsättning på arbetsmarknaden, inte försämra.

Funktionsrätt Sveriges synpunkter

Funktionsrättsperspektivet saknas

Över lag vill vi framhålla att funktionsrättsperspektivet saknas i promemorian, trots att förekomst av funktionsnedsättning och kronisk sjukdom kan, men behöver inte, leda till ökad sjukfrånvaro. Risken är stor att företagen inte vågar anställa i lika stor utsträckning då det med den förslagna förändringen är förknippat med ett större ekonomiskt risktagande, vilket kan göra det ännu svårare för personer med funktionsnedsättning och kroniska sjukdomar att få ett arbete. Det finns alltså skäl att anta att ett borttagande av ersättningen riskerar att ha en negativ inverkan på anställningsmöjligheterna för ett stort antal personer. Mer än en miljon personer i arbetskraften beräknas ha någon form av funktionsnedsättning. Utöver att enskilda arbetstagare drabbas så innebär det även en förlust för arbetsgivare som idag har kompetensbrist liksom för landet i form av minskade skatteintäkter samt ökade kostnader inom sjukförsäkring och vård.

Sysselsättningsgraden är redan idag mycket låg bland personer med funktionsnedsättning; 52 procent i jämförelse med 81 procent för övrig befolkning. Bland de som bedömt sin arbetsförmåga som nedsatt är sysselsättningsgraden 44 procent.

Det här förslaget riskerar att ytterligare försämra möjligheterna på arbetsmarknaden för en målgrupp med redan kanske mest utmaningar på arbetsmarknaden i en tid då rekordhög brist på arbetskraft råder i flera branscher. Stora pensionsavgångar, låga födelsetal och en allt senare start i arbetslivet riskerar dessutom att försämra situationen. Vi behöver därför möjliggöra fler vägar in på

arbetsmarknaden, inte ta bort incitament för anställning som finns idag. Arbetsmiljöarbetet behöver utvecklas, men då krävs helt andra förslag som vi gärna bidrar till.

Vi tycker att det är anmärkningsvärt att förslaget läggs fram nu, utan ordentlig konsekvensanalys över vad det kan innebära för kompetensförsörjningen och vår målgrupps möjligheter på arbetsmarknaden. Regeringen borde stärka möjligheterna för personer med funktionsnedsättning på arbetsmarknaden, inte försämra.

Vi har från funktionsrättsrörelsen fört fram behovet av en ambitiös handlingsplan som skapar förutsättningar för att personer med funktionsnedsättning blir en del av lösningen på problemet med kompetensbristen i Sverige. Förutom [73 förslag](#) som den samlade funktionsrättsrörelsen tog fram 2021 har senare förslag lämnats i en [skrivelse](#) till regeringen i maj 2023 samt [inspel](#) till Arbetsförmedlingens kommande regleringsbrev gjorts under hösten.

Det särskilda högriskskyddet räcker inte

I promemorian nämns det särskilda högriskskydd som kan ansökas om av personer som på grund av kronisk sjukdom riskerar att få ett större antal sjukperioder eller en eller flera längre sjukperioder under en 12-månadersperiod. Skyddet ska förbättra arbetstagares situation på arbetsmarknaden genom att arbetsgivarens kostnader för sjukfrånvaron minskar.

Dock finns det problem med att endast förlita sig på detta högriskskydd. Vi vet att det kan vara svårt att i en anställningssituation för en potentiell arbetsgivare berätta om sin funktionsnedsättning eller kroniska sjukdom och eventuell framtida sjukfrånvaro. Trots möjligheterna att kunna erbjuda arbetsgivaren ersättning för sjuklönekostnader kan det "ligga en arbetssökande i fatet" att berätta att man med stor sannolikhet kommer att ha mycket sjukfrånvaro. Det finns en stor risk att en arbetsgivare väljer att anställa en annan person med likvärdiga kvalifikationer.

Ett annat problem är att endast ett fåtal av de som skulle behöva skyddet får del av det. Idag skattas cirka 7000 personer beviljas detta särskilda högriskskydd varje år. När vi har frågat förbund hos oss, uppskattar de att siffran är låg och att mörkertalet är stort.

Huvudvärksförbundet är medlem hos Funktionsrätt Sverige. De uppger att ca 15% av befolkningen beräknas ha migrän (ca 1,5 miljoner svenskar). I det nuvarande försäkringsmedicinska beslutsstödet från Socialstyrelsen står att sjukskrivning inte rekommenderas för "lindrig till medelsvår migrän" samt att just särskilt högriskskydd är mer lämpligt än deltidssjukskrivning. Med hänsyn till prevalensen för migrän är det enkelt att se att 7000 särskilda högriskskydd inte ens täcker upp för det reella behovet inom endast migrängruppen. Det behövs tio historiska eller förmodade framtida sjukperioder under ett kalenderår för att högriskskyddets kriterier ska uppfyllas. Det räcker med ett migränanfall i månaden under arbetstid för att ha passerat gränsen. Tyvärr är det vanligt att en migräniker har minst så många anfall.

Mörkertalet är stort eftersom det är vanligt med en hög sjuknärvaro bland migräniker, dvs. man jobbar trots pågående (oftast medicinerat) migränanfall med medföljande nedsatt produktionsförmåga och risker för förvärrade huvudvärksbesvär, till exempel läkemedelsöveranvändningshuvudvärk.

Tittar man endast på de som har kronisk migrän, cirka 2 % av befolkningen, representerar de i sig runt 200 000 svenskar, varav sannolikt samtliga skulle vara hjälpta av och kvalificera sig för särskilt högriskskydd. Kronisk migrän innebär att man har huvudvärk minst hälften av månadens dagar. Kriterierna är 15 huvudvärksdagar varav minst 8 dagar med migrän, under tre månaders tid.

Ett annat av våra medlemsförbund, Primär immunbristorganisationen (PIO), har på kort tid under vecka 46 genomfört en mindre enkät om särskilt högriskskydd bland sina medlemmar. Enkäten skickades till 246 personer, 45 personer svarade. Av de som besvarade enkäten uppger 60 % att de uppfyller kriterierna för särskilt högriskskydd, men bara 10 % har det. 44% känner till att stödet finns, men har det inte av olika skäl. I enkäten fanns ingen fråga om orsak, några mejlade dock separat om det. Frågan har också varit uppe hos PIO tidigare.

Nedan är några skäl till att man inte har eller ansöker om stödet:

- Läkare varnar om att Försäkringskassan sällan godtar ansökan och därför tycker man själv att det inte är idé att ansöka.

- Rädsla för uppsägning om man öppet säger till sin arbetsgivare att man troligen kommer att vara sjuk så många dagar på ett år.
- För personer med primär immunbrist varierar antal tillfällen och antal sjukdagar år från år. Vissa har blivit av med stödet om de varit för friska under ett-två år.
- Många jobbar fast de är sjuka. För att rädda sin tjänst och klara det uppdrag man fått från arbetsgivare "löser" man mindre jobbiga sjuka dagar genom att jobba hemifrån trots att kroppen egentligen borde vila. För att bli berättigad till stöd måste du sjukskriva dig varje gång du är dålig, men man känner pressen från kollegor och arbetsgivaren.
- Läkare kan tycka att det är oklart vad som är godtagbart sjuktillstånd.

Med vänlig hälsning

Funktionsrätt Sverige

Nicklas Mårtensson
Ordförande